

Utlåtande 2002:84 RVII (Dnr 1376/02)

**Ansökan från Birka Nät AB om tillåtlighet enligt 17 kap.
miljöbalken avseende 220 kV-ledning inom
Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-
Djurgården**
Remisstid 19 juni 2002

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta
att tillstyrka remissen från miljödepartementet, angående Birka Nät
AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken avseende 220 kV-
ledning inom Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-
Djurgården, med vad som anförs i utlåtandet.

Bakgrund

Birka Nät lämnade in ansökan om förlängd koncession 1998 till Energimyndigheten och MKB för delen Värtan – Danderyd remissbehandlades av miljö- och hälsoskyddsnämnden 1999-03-11.

Koncession (tillstånd) för kraftledningssträckorna Stockholmsringen och Värtan – Danderyd upphörde 2000-12-31. Därefter beslöt Regeringen 1999 att 220 kV-ledningen inom Nationalstadsparken ska prövas av regeringen dvs. att dessa ledningssträckor prövas enligt 17 kap. miljöbalken.

Det innebär att ledningarna inom Nationalstadsparken med angränsande områden prövas i särskild ordning.

Sträckorna det gäller är Värtan – Danderyd och Värtan – Järva. Processen med koncessionsansökan påbörjades därmed på nytt med genomförande av tidigt samråd då berörda gavs möjlighet att ge synpunkter på Birkas planer och behov av utredningar inför ansökan. Från staden deltog utöver miljöförvaltningen även gatu- och fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret

ningen även gatu- och fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och Östermalms stadsdelsförvaltning.

Senare under år 2000 beslutade Länsstyrelsen att förlängd koncession för ledningen kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 4 § miljöbalken.

Hösten 2000 genomfördes utökat samråd riktat till samma krets av berörda som det tidiga samrådet. Till detta skede fanns utöver samrådsredogörelse från det tidiga samrådet även en preliminär miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Enligt den redovisning av samråden som Birka Nät gjort har hittills framförda synpunkter främst gällt koncessionstidens längd, framtida utformning av kraftledningen och vilka miljöaspekter som bör utredas. Det råder en bred enighet hos berörda intressenter att luftledningen bör kabelföras.

I november 2000 lämnade miljöförvaltningen underhandssynpunkter på den preliminära MKB:n. Bl.a. framfördes att konsekvenser under byggskedet är en viktig aspekt vid val av alternativ och därför bör utredas vidare. Även de av Birka Nät förkastade alternativen behöver beskrivas ytterligare och tydligare motiveras.

Koncessionsansökan

Birka Nät begär i ansökan att koncessionen förlängs i 15 år. Fram till dess påtar sig Birka ansvaret för att kabelföra ledningen eller på annat sätt lösa inträngs- och miljöproblemen. Som motiv för 15 års koncession anges att den långa tiden erfordras för att finna den bästa lösningen, planera och genomföra projektet och lösa finansieringen.

Birka Nät anser att kabelföring är den möjlighet som finns för att minska ledningens omgivningspåverkan. De alternativ som Birka Nät anser kan ligga till grund för fortsatt utredningsarbete är totalt 15 olika alternativ uppdelat på tre delområden. De bedöms kunna kombineras till inte mindre än 120 olika kombinationer av alternativ. Dessutom har ett antal alternativ förkastats av kostnads- eller tekniska skäl.

De 15 alternativen med sina 120 kombinationer uppskattas kosta mellan 270-350 miljoner kronor. Därtill kommer kostnader för främst ombyggnad av ställverket i Värtan och eventuellt även ställverken i Danderyd och Järva. Ombyggnader som uppges nödvändiga om kabelföring genomförs.

Totalt således en kostnad i storleksordningen 500-600 miljoner kronor.

Remisser

Miljödepartementet har remitterat ansökan från Birka Nät AB om tillåtlighet enligt miljöbalken avseende 220 kV-ledning inom Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården till 19 instanser för synpunkter.

Inom staden har ärendet remitterats till miljö- och hälsoskyddsnämnden, och stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av finansavdelningen.

Mina synpunkter

Jag tycker att det är positivt att det tas steg för markförläggning av kraftledningen och detta kommer att ge positiva effekter på Nationalstadsparken. Liksom stadens remissinstanser anser jag att den aviserade tiden, 15 år, verkar rimlig för att finna bästa tänkbara lösning. Den MKB som medföljer koncessionsansökan är välgjord och bör fungera väl som ett underlag till koncessionsansökan.

Luftledningsstråken påverkar natur- och kulturvärden, stads- och landskapsbild, boendemiljö och friluftsliv. Dessutom uppstår magnetiska fält kring kraftledningarna. Hur hälsopåverkan ser ut är omdiskuterat men även om vi inte har den fullständiga kunskapen kring effekterna så finns en oro för magnetfälten. Det är därför även av denna anledning viktigt att markförlägga den nu förslagna kraftledningen.

En viktig fråga för framtiden är finansieringen av markförläggningen av kabeln. Tidigare har nedgrävningar finansierats genom att marken exploaterats men de unika värden som finns i Nationalstadsparken reser frågor om annan finansiering. Jag skulle gärna se ett statligt bistånd till nedgrävning av kraftledningar i tätorter och det skulle leda till att underlätta och påskynda processen.

Avslutningsvis vill jag påpeka vikten av att de alternativ som ger minst intrång för miljön väljs, att nyttja redan befintliga tunnlar samt andra miljövänliga alternativ är att föredra.

Jag föreslår med vad som ovan anförts att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att tillstyrka remissen från miljödepartementet, angående Birka Nät AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken avseende 220 kV-ledning inom Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården, med vad som anförts i ärendet.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta

att tillstyrka remissen från miljödepartementet, angående Birka Nät AB:s ansökan om tillstånd enligt miljöbalken avseende 220 kV-ledning inom Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården, med vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den 19 juni 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Alf Samuelsson

Jan Hult

Reservation anfördes av *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta
att som svar på remissen anför följande.

Vi anser att Stockholm bör avvakta med att svara på remissen till det att Birka Nät den 26 juni haft sitt informationsmöte om projektet.

ÄRENDET

Miljödepartementet har remitterat ansökan från Birka Nät AB om tillåtlighet enligt miljöbalken avseende 220 kV-ledning inom Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården till 19 instanser för synpunkter.

Inom staden har ärendet remitterats till miljö- och hälsoskyddsnämnden, och stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av finansavdelningen.

REMISSER

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 11 juni 2002 enligt förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Yildiz Kafkas* (mp) enligt följande.

Miljöpartiet anser att koncessionstiden om 15 år bör förkortas betydligt, så att en bra lösning kan komma till stånd inom en snar framtid.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 17 maj 2002 har i huvudsak följande innehåll.

Miljöförvaltningens förslag till beslut är att tillstyrka ansökan om 15 års koncessionstid samt att miljöpåverkan under byggskedet särskilt beaktas vid val av slutlig lösning och att i detta skede förorda alternativen med samförläggning i trafiktunnel eller sjökabel.

Förvaltningen har tidigare framfört att den MKB som medföljer koncessionsansökan är mycket välgjord med bra upplägg, miljöbeskrivningar och innehåll i övrigt. Den bör därmed fungera utmärkt som underlag för koncessionsansökan i detta skede. Vissa delar som fördjupade analyser av alternativen och påverkan under byggskedet behöver studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Vid de genomförda samråden och i underhandssynpunkter har förvaltningen framfört synpunkter på remissmaterialet. Den av Birka Nät aviserade tiden, 15 år, anser förvaltningen vara rimlig för att finna bästa tänkbara lösning. Projektets komplexitet och många olika tänkbara lösningar gör att en forcerad tidplan kan få negativa konsekvenser som är aktuella för den beskrivna befintliga ledningen är dess eventuella påverkan på områdets unika natur-, kultur- och rekreationsvärden, landskapsbild samt omgivningseffekter i form av magnetiska fält. Ledningens 40 meter höga stolpar innebär att påverkan på natur- och kulturmiljön begränsas och den utgör ingen fysisk barriär för det rörliga friluftslivet. Det saknas relevanta studier av kraftledningars påverkan på rekreationsvärden. Eftersom ledningen inte har någon

koppling till landskapet utan snarare påminner om närheten till staden blir dess påverkan negativ. Det finns samtidigt osäkerheter om i vilken utsträckning människor som vistas i området registrerar att ledningen finns där. Men den höga ledningen upplevs i stora delar som dominerande och ett främmande inslag i Nationalstadsparken. Enda möjligheten som påtagligt skulle förbättra situationen i detta avseende är en kabelförläggning under mark av hela eller delar av sträckan.

Utöver rekreativvärden är påverkan på landskapsbild, magnetiska fält och byggskedet de faktorer förvaltningen bedömer viktigast att behandla i det fortsatta arbetet. MKB:n anges att inom Stockholm exponeras ca 230 bostäder för magnetfältsnivåer överstigande 0,2 uT, varav 170 stycken i Ekhagen. Redovisningen bör kompletteras med bedömda nivåer även vid studentbostäderna i Lappkärrsberget.

Ställverket i Värtan omfattas ej av regeringens prövning. Det finns ändå anledning att behandla ställverkets framtid i utredningsarbetet, inte minst eftersom väsentliga ombyggnader erfordras då kablifiering genomförs.

Det är uppenbart att markförläggning av kraftledningen ger positiva effekter på Nationalstadsparken. En viktig fråga som avses behandlas i det fortsatta arbetet är möjligheten att finansiera projektet. Förvaltningen vill i sammanhanget resa farhågor kring eventuell tillkommande exploatering som ett sätt att finansiera kablifiering. Det vore negativt för de unika värden området har och riskera att ge mer negativa effekter än nuvarande luftledning. Det vore önskvärt med en tydligt uttalad ambition att inte frigöra delar av det som nu utgör kraftledningsgata för annan exploatering.

För området Värtan – Ålkistan redovisas sex alternativ som antingen innebär bergtunnel, kulvert, markförlagd kabel, samförläggning i Norra Länkens vägtrafiktunnel samt sjökabel i Lilla Värtan. De två sistnämnda alternativen ger minst intrång, övriga innebär mer eller mindre långa schakt genom Nationalstadsparken. Kostnaden bedöms vara i stort sett densamma för samtliga alternativ och ur miljösynpunkt synes det vara mest fördelaktigt att så långt möjligt välja samförläggning med Norra Länken eller sjökabelalternativet. Även om det med nuvarande kunskapsläge är svårt att peka ut en bästa lösning anser förvaltningen att dessa bör utgöra huvudalternativ i ett fortsatt utredningsarbete.

Stadsledningskontorets förslag till beslut (24 maj 2002) är att som svar på remiss av ansökan från Birka Nät AB om tillåtlighet enligt miljöbalken avseende 220 kV-ledning inom Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården hänvisas till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Remissen besvaras med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Staden har genom miljö- och hälsoskyddsnämnden tidigare framfört att den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som medföljer koncessionsansökan är välgjord och bör fungera utmärkt som underlag för koncessionsansökan i detta skede. Vissa

bör fungera utmärkt som underlag för koncessionsansökan i detta skede. Vissa delar som fördjupade analyser av alternativen och påverkan under byggskedet behöver studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Den av Birka Nät aviserade tiden, 15 år, anser stadsledningskontoret vara rimlig för att finna bästa tänkbara lösning. Projektets komplexitet och många olika tänkbara lösningar gör att en forcerad tidplan kan få negativa följder.

De miljökonsekvenser som är aktuella för den beskrivna befintliga ledningen är dess eventuella påverkan på områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden, landskapsbild samt omgivningseffekter i form av magnetiska fält. Ledningens 40 meter höga stolpar innebär att påverkan på natur- och kulturmiljön begränsas och den utgör ingen fysisk barriär för det rörliga friluftslivet. Det saknas relevanta studier av kraftledningars påverkan på rekreationsvärden.

Det är uppenbart att markförläggning av kraftledningen ger positiva effekter på Nationalstadsparken. En viktig fråga som avses behandlas i det fortsatta arbetet är möjligheten att finansiera projektet. Stadsledningskontoret vill betona att nedgrävningar i Stockholmsregionen delvis finansierats genom ianspråktagande av marken för exploatering. Huruvida detta är möjligt i det aktuella området kan stadsledningskontoret ej bedöma i nuläget. Utrymmet torde emellertid vara begränsat, varför finansieringsfrågan eventuellt måste hanteras genom annat förfarande.

För området Värtan – Ålkistan redovisas sex alternativ som antingen innebär bergtunnel, kulvert, markförlagd kabel, samförläggning i Norra Länkens vägtrafiktunnel samt sjökabel i Lilla Värtan. Stadsledningskontoret anser att en lösning som tillvaratar såväl miljö- och naturfrågor som finansieringsfrågor bör väljas. Stadsledningskontoret vill i övrigt ej ta ställning till val av lösning. Vid ett flertal andra platser i Stockholmsregionen pågår undersökningar av nedgrävning av ledningar. Erfarenheter från dessa nedgrävningar kommer sannolikt att generera nya lösningar och ökade kunskaper, vilket kan komma sträckan Ulriksdal- Haga- Brunnsviken- Djuvgrändens sammanhang kan stadsledningskontoret konstatera att staten inte är engagerad i finansiering av nedgrävning av kraftledningar i tätorter, i vilka nedgrävning kan medföra en rad positiva effekter. Statligt bistånd för ändamålet skulle underlätta och påskynda processen. Överväganden bör göras huruvida statlig finansiering för detta ändamål kan möjliggöras, eventuellt inom ramen för de statliga miljöfinansieringarna. Stadsledningskontoret undersöker för närvarande, tillsammans med kraftbolagen, möjligheterna att erhålla EU-finansiering för nedgrävningar av luft-ledningar. Stockholms stad bör följa ansökan noggrant.